

บทที่ 3

ระเบียบวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง “การส่งเสริมการตลาดการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สมุนไพร โดยชุมชนมีส่วนร่วม” มีการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งให้ได้บรรจุภัณฑ์รูปแบบใหม่สำหรับผลิตภัณฑ์สมุนไพร วิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ๕ อ้อย ตำบลริมเหนือ อำเภอแมริ่ม จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังต่อไปนี้

3.1 ประเภทของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมการจัดจำหน่าย โดยชุมชนมีส่วนร่วม : ศึกษากลุ่มสมุนไพร ๕ อ้อย ตำบลริมเหนือ อำเภอแมริ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ที่เน้นถึงวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างชาวบ้าน นักวิจัยและชุมชน ทั้งนี้ เพื่อเป็นการประเมินปัญหาและความต้องการของชุมชน รวมทั้งปัญหาที่เกิดขึ้น ตลอดจนการกำหนดแนวทางการแก้ปัญหาที่สอดคล้องกับศักยภาพและทรัพยากรของชุมชน

3.2 ขอบเขตการวิจัย

3.2.1 ช่วงที่ 1 การศึกษารูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรตรา ๕ อ้อย วิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ๕ อ้อย ตำบลริมเหนือ อำเภอแมริ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อส่งเสริมการตลาดโดยการศึกษาค้นหาข้อมูลการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สมุนไพร โดยชุมชนมีส่วนร่วม

1) แหล่งข้อมูล ได้แก่

- ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ การลงพื้นที่ภาคสนาม เพื่อเก็บข้อมูลสภาพทั่วไป และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การสัมภาษณ์ การสอบถามข้อมูล การจัดประชุมระดมความคิดโดยชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางและรูปแบบการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สมุนไพร ๕ อ้อย การลงพื้นที่สำรวจสินค้าและผลิตภัณฑ์สมุนไพรของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ๕ อ้อย ที่วางจำหน่ายอยู่ในปัจจุบันและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอื่นๆ ที่ใกล้เคียงกัน

- ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาแนวทางและรูปแบบเพื่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สมุนไพร โดยชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการตลาด สำหรับวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ๕ อ้อย ตำบลริมเหนือ อำเภอแมริ่ม จังหวัดเชียงใหม่

2) ประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

- กลุ่มแม่บ้านวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ๕ อ้อย เลขที่ 298 ม.1 ต.ริมเหนือ อ.แมริม จ.เชียงใหม่ จำนวน 20 คน

3.2.2 ช่วงที่ 2 ขั้นตอนการออกแบบ พัฒนา และการนำบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรตรา ๕ อ้อย รูปแบบใหม่ที่ได้ไปใช้งาน

1) แหล่งข้อมูล ได้แก่

- ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ การลงพื้นที่ภาคสนาม เพื่อเก็บข้อมูลสภาพทั่วไป และความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย การสัมภาษณ์ การสอบถามข้อมูล การลงพื้นที่สำรวจสินค้าและผลิตภัณฑ์สมุนไพรของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ๕ อ้อย ที่วางจำหน่ายอยู่ในปัจจุบันและผลิตภัณฑ์สมุนไพรอื่นๆ ที่ใกล้เคียงกัน

- ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาเพื่อการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สมุนไพร โดยชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการตลาด สำหรับวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ๕ อ้อย ตำบลริมเหนือ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

2) ประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

- รูปแบบของบรรจุภัณฑ์สมุนไพรตรา ๕ อ้อย วิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ๕ อ้อย ตำบลริมเหนือ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

- กลุ่มผู้เชี่ยวชาญในด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบและประเมินผลงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์

3.2.3 ช่วงที่ 3 การเปรียบเทียบยอดขายและศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรตรา ๕ อ้อย รูปแบบใหม่ในด้าน โครงสร้าง และกราฟิก สำหรับ วิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ๕ อ้อย ตำบลริมเหนือ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

1) แหล่งข้อมูล ได้แก่

- ข้อมูลปฐมภูมิ ได้แก่ การลงพื้นที่ภาคสนาม เพื่อเก็บข้อมูลยอดขายและแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรตรา ๕ อ้อย รูปแบบใหม่ในด้าน โครงสร้าง และกราฟิก

- ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องหลักการออกแบบบรรจุภัณฑ์ เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบของบรรจุภัณฑ์รูปแบบใหม่

2) ประชาชนและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

- กลุ่มผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวที่สนใจผลิตภัณฑ์สมุนไพรตรา ๕ อ้อย จำนวน 200 คน โดยใช้วิธีสุ่มโดยบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยการสุ่มเมื่อมีผู้ให้ข้อมูล รอสุ่มที่สถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลตามขั้นตอนการดำเนินงานของวัตถุประสงค์การวิจัย

- การศึกษาค้นคว้า การจดบันทึก ใช้ในการสรุปผลเพื่อนำไปใช้ประกอบในการศึกษาข้อมูลรูปแบบหรือแนวความคิดในการออกแบบและพัฒนาบรรจุภัณฑ์สมุนไพร

- การสำรวจ (Survey) ทำการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในการทำงานวิจัย เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับงานวิจัย และการเข้าพบกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ๕ อ้อย ทำความรู้จักคุ้นเคยกับชุมชน สนทนาสัมภาษณ์กลุ่ม และรายบุคคลเชิงลึก เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลและให้ทราบสภาพพื้นฐานโดยทั่วไปของวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ๕ อ้อย รวมถึงกระบวนการด้านการตลาดของผลิตภัณฑ์สมุนไพรตรา ๕ อ้อย

- การสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นไปตามสภาพความจริง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ 2 วิธีคือ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

- การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) เป็นการสังเกตโดยทีมผู้วิจัยได้เข้าไปร่วมประชุมเพื่อระดมความคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น หาข้อสรุปในความเป็นไปได้ในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์

- แบบสอบถาม (Questionnaires) แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรตรา ๕ อ้อย รูปแบบใหม่ในการใช้งาน และด้านการตลาด โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวที่สนใจผลิตภัณฑ์สมุนไพรตรา ๕ อ้อย จำนวน 200 คน โดยใช้วิธีสุ่มโดยบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยการสุ่มเมื่อมีผู้ให้ข้อมูล รอสุ่มที่สถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถามโดยสร้างเป็นแบบ Rating Scale เพื่อเป็นแนวทางให้ได้ข้อมูลด้านความพึงพอใจต่อรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ใหม่ ได้แก่ ด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ และด้านการออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์ ดังนี้

5	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ช่วงที่ 1 การศึกษารูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์สมุนไพรตรา ๕ อ้อย วิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ๕ อ้อย ตำบลริมเหนือ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อส่งเสริมการตลาด โดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สมุนไพร โดยชุมชนมีส่วนร่วม

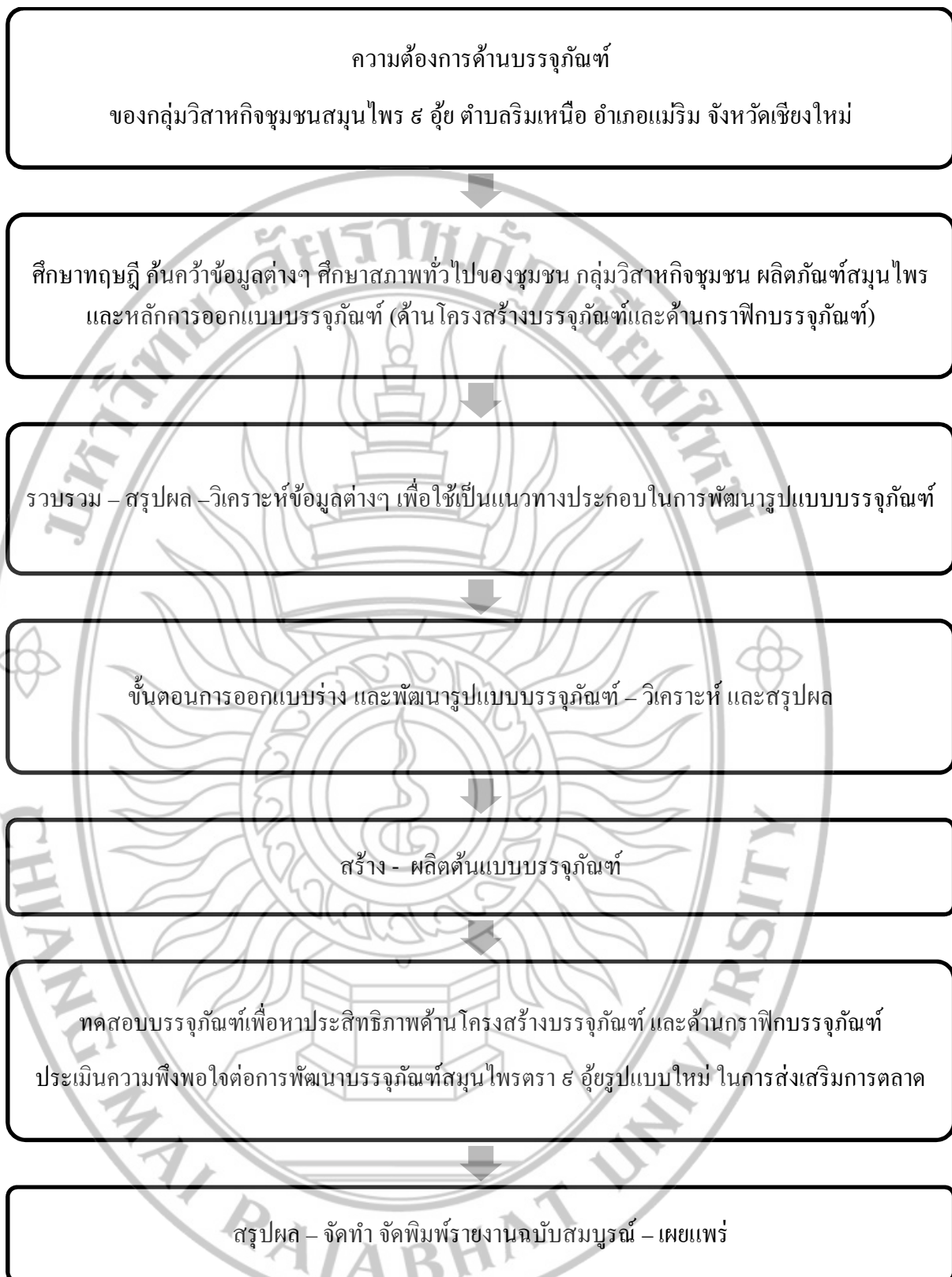
เป็นการเก็บข้อมูล โดยการวิเคราะห์จากเอกสาร ตำรา และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การพูดคุย การสอบถาม การสังเกตการณ์ การสนทนา การสัมภาษณ์ เพื่อให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นสำหรับนำไปใช้ประกอบการศึกษารูปแบบและแนวทางในการพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์รูปแบบใหม่ เป็นการวิจัยเชิงวิเคราะห์ข้อมูล

ช่วงที่ 2 ขั้นตอนการออกแบบ พัฒนา และการนำบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรตรา ๕ อ้อย รูปแบบใหม่ที่ได้ไปใช้งาน

เป็นการวิจัยโดยการมีส่วนร่วม ของผู้วิจัย ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ และกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ๕ อ้อย ในการระดมความคิดและร่วมกันออกแบบบรรจุภัณฑ์สมุนไพร ๕ อ้อย รูปแบบใหม่ ตามรูปแบบการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สมุนไพรที่ได้ศึกษาวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลได้ในช่วงที่ 1

ช่วงที่ 3 การเปรียบเทียบยอดขายและศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์สมุนไพรตรา ๕ อ้อย รูปแบบใหม่ในด้านโครงสร้าง และกราฟิก สำหรับ วิสาหกิจชุมชนสมุนไพร ๕ อ้อย ตำบลริมเหนือ อำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่

เป็นการเก็บข้อมูลยอดขายเพื่อเปรียบเทียบยอดขายก่อนและหลังการพัฒนาบรรจุภัณฑ์สมุนไพรตรา ๕ อ้อย และการเก็บข้อมูลความพึงพอใจ โดยการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามการประเมินความพึงพอใจจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้บริโภคและนักท่องเที่ยวที่สนใจผลิตภัณฑ์สมุนไพรตรา ๕ อ้อย จำนวน 200 คน เพื่อประเมินผลความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์สมุนไพรตรา ๕ อ้อย รูปแบบใหม่ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ

ภาพที่ 3.1 แผนผังแสดงขั้นตอนกระบวนการวิจัย

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์จากเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การพูดคุยการสัมภาษณ์และการจดบันทึกข้อมูลที่ได้จากการพูดคุยการสัมภาษณ์มาสรุปผลและวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางการกำหนดแนวความคิดและรูปแบบในการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อหาประสิทธิภาพและสรุปผลเชิงสังเคราะห์

2. แบบสอบถาม

นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามประเมินผลความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์รูปแบบใหม่มาวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยความพึงพอใจในประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (Frequency)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์รูปแบบใหม่ ได้แก่ ด้านการออกแบบ โครงสร้างบรรจุภัณฑ์ และด้านการออกแบบกราฟิกบรรจุภัณฑ์ เป็นการวิเคราะห์ผลดังนี้

เป็นการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของระดับความพึงพอใจสำหรับบรรจุภัณฑ์สมุนไพร ๕ อ้อยรูปแบบใหม่ โดยนำเสนอในลักษณะตารางประกอบคำอธิบาย โดยแบ่งระดับเกณฑ์ประเมิน ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึงมีความเหมาะสมมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึงมีความเหมาะสมมาก
2.50 - 3.49	หมายถึงมีความเหมาะสมปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึงมีความเหมาะสมน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึงมีความเหมาะสมน้อยที่สุด